

نمی‌توانیم منع کنیم عمل اسلحه را یعنی آنچه در دست نظامیهاست بگیریم بواسطه اینکه آنها تحت یک نظام و ترتیبی می‌باشند و مسئول صاحب منصب خود هستند و گمان نمی‌کنم غیر از آنچه در دست نظامیهاست در دست دیگری اسلحه باشد و اگر دیده باشند اسلحه در دست دیگری است یا می‌خواسته از شهر خارج نمایند با اجازه هم بوده یا آنکه تفنگ ساچمه زنی برای شکار بوده که در همه جا آزاد است و باز عرض می‌کنم اگر به بینید در شهر کسی حل اسلحه کرده است باید در نظر داشته باشید که آنها از دستجات نظامی می‌باشند که یک دیسپلین مخصوص دارند و تحت او امر صاحب منصب خود می‌باشند و پلیس هم نمی‌تواند با آنها طرف شود.

ارباب کیخسرو - سئوال اینکه بنده کردم راجع بنظام غیر نظام هر دو بوده بجهت اینکه در قانون هم استثناء ندارد و بنده خودم اسلحه در دست غیر نظامی دیدم که بطور شوخی بطرف هم اشاره می‌کردند و دیده شده است که بطرف هم بطور شوخی خالی هم کرده‌اند.

معاون وزیر داخله - بله شش لول و طیانچه هم در دست هر کس دیده شود میگیرند و خیلی هم جلو گیری شده است.

سلیمان میرزا - همه می‌دانند که نظمی در مملکت چقدر اهمیت دارد هیچکس از عالی‌ودانی به مجرد اینکه پلیس امری کرد حق ندارد چنانچه الان هم ملاحظه فرمودند که در خصوص عمل اسلحه سئوال کردند معاون وزارت داخله جواب گفتند پلیس نمی‌تواند با نظامی طرف شود و از طرف دیگر فرمودند که مشغول اجراء است در صورتی که ما در روزنامه‌جات می‌خوانیم فلان روز فلان پلیس را بواسطه اجرای فلان امر با گرفتن اسلحه زخمی کردند یا مقتول گردید و هیچ در روزنامه‌جات نمی‌خوانیم که در خصوص قصاص آن وزارت داخله چه اقدام کرد و عجاله آنها که بیشتر از تمام دستجات مامورین دولتی در حفظ آسایش و نظم می‌کوشند و رحمت می‌کشند همین اداره پلیس است لکن می‌بینیم که هیچ اقدامی نشده است در خصوص مقتولین آنها از آن طرف وراث آنها هم اقدامی شخصیه نکرده‌اند و واگذار با اولیای امور کرده‌اند فقط چیزیکه در روزنامه‌جات می‌خوانیم این است که می‌بینیم نوشته است که جنازه فلان پلیس مقتول را با تجملی برداشتن لکن اگر چه اقدام جدی وزارت داخله کرده است نمی‌دانیم و معلوم است همه اهمیت نظمی را بهتر از بنده می‌دانند لکن بنده عرض میکنم چه اقدامی کرده‌اند؟

معاون وزارت داخله - البته حمایت و رعایت نظمی بر دولت لازم است خصوصاً کارکنان امور در باب اشخاصیکه ضربتی و زخمی زده‌اند با جزای نظمی یا قاتلین آنها که عجاله بیش از یک نفر نیست اقدامات شده است این شخص قاتل چون سابقاً نظامی بوده باین جهت راجع به محاکمات عسکریه شد و او را از نظام اولاً خارج کردند که از جمله نظام خارج شود و باین جهت مداخله در کار او نمود حالا در حکم غیر نظامی است و در عدلیه پس از استنطاق البته بمجازاتیکه معین خواهد

شد میرسد اما در باب آنها که با پلیس طرف می‌شوند البته معلوم است تا بحال در ایران آن پلیس نبوده است که متابعت داشته باشند و معلوم است اطاعت قانون هم قدری برای جهال تلخ است لکن این قبیل اشخاص جلب بعدیه شده پس از استنطاق مجازات می‌شوند.

سلیمان میرزا - خیلی جای تعجب است که بعد از آنکه یک نفر نظامی بر خلاف امر نظام حرکتی می‌کند محاکمات نظامی مجازات او را بهمین قرار میدهد که او را از نظام خارج کنند اگر چه این راجع بوزارت داخله است لکن می‌خواهم بدانم در وقوع محاکمه طرف مدعی العموم است یا وراث مقتول‌اند و بنده تصور می‌کنم حق مدعی العموم باشد بجهت اینکه شاید وراث صغیر باشد یا نتوانند از عهده بر آیند بعلاوه چون این‌ها در راه حفظ قانون کشته شده‌اند دولت حق دیگری دارد و امیدواریم که زودتر در مجازات این قاتل اقدام فرمائید که چنانچه در روزنامه‌جات خواندیم که پلیس مقتول شده بخوانیم که قاتلش را هم مجازات کردند.

معاون وزارت داخله - البته در یک قسمت این مسئله که راجع بعقوب دولتی است با مدعی العموم است لکن آنچه راجع بقصاص است معلوم است راجع بوراث خواهد بود.

سلیمان میرزا - یک اعلانی در این روزنامه رسمی می‌بینم درج شده از طرف وکلای عدلیه که ماعدلیه را بسمت رسمیت نمی‌شناسیم و در هر مطلبی مطیع اوامر مجلس مقدس می‌باشیم این اعلان می‌فهماند که در این باب مجلس دخالتی داشته یا از طرف مجلس اشاره شده است این است که در اینجا بنده تکذیب میکنم که مجلس هیچ اطلاع نداشته است از این ترتیبات و آن اعلان راجع بتعطیل موقتی هم راجع بمجلس بوده است لکن از طرف مجلس کمیسیونی شده که در آن کمیسیون شکایات از عدلیه رسیدگی شود.

رئیس - معلوم است ربطی بمجلس ندارد این مطالب و شایعات موضوع جلسه آتی قانون محاسبات عمومی راپورت کمیسیون بودجه راجع به همانیت گمرک چند دستگاه ماشینی که تجار آذربایجان وارد کرده‌اند.

[مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۹۵

صورت مشروح روز شنبه ۱۱ شهری ماهی الاولی ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت ونیم قبل از غروب بریاست آقای مستشار الدوله تشکیل شد صورت جلسه روز پنجشنبه را آقای معاضدالملک قرائت کردند.

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟
سلیمان میرزا - گمان می‌کنم معاون وزارت داخله در جواب بنده مجازات خوانند شد فرمودند مجازات داده شده بلفظ مضارع بودنه ماضی راپورت شعبه دویم راجع بانتخاب آقا عبدالحسین و آقا محمد نماینده گان بر وجود قرائت شد شعبه صحت انتخاب نمایندگان مرقوم را تصدیق کرده بود.

رئیس - مخالفی که نیست [اعتراف نشد] یک دفعه دیگر خوانده شود [ثانیاً قرائت شد] آقا شیخ ابراهیم - شکایتی که نرسیده است.
رئیس - خیر. رای میگیریم بنمایندگی آقا عبدالحسین موافق راپورت شعبه دوم هر کس موافقت دارد قیام نماید [اغلب قیام نمودند]

رئیس - نمایندگان آقا عبدالحسین با کثرت تصویب شد. حالا رای گرفته می‌شود برای نمایندگان آقا محمد هر کس با راپورت شعبه دوم در خصوص صحت انتخاب آقا محمد موافقت دارد قیام نماید (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت تصویب شد. راپورت کمیسیون نظام خوانده شود راپورت کمیسیون نظام راجع بخريد سي هزار تفنگ (بسیستم جدید) و فرستادن سه نفر صاحب منصب زبان دان بخارجه برای خرید آنها و دادن مبلغ یک هزار و بیست و پنج تومان برای مخارج مسافرت و حقوق آنها که از طرف وزارت جنگ بتصویب مجلس شورای نظامی جدید بکمیسیون پیشنهاد شده بود کمیسیون لزوم خرید سي هزار تفنگ سیستم جدید را تصویب نموده بود.

معزز الملک - این لایحه بود که از طرف وزارت جنگ به کمیسیون نظام فرستاده شده بود و چون وزارت جنگ خیلی اصرار داشت که زودتر این لایحه از مجلس بگذرد لذا کمیسیون نظام استدعا میکند که در صورت تصویب زود تر این لایحه را رجوع به کمیسیون بودجه نمایند که در انجام مخارج آن هم تصویب شده از مجلس بگذرد.

ارباب کیخسرو - اینجا مکرر گفته شد که آقایان نمایندگمان حتی الامکان کلماتی که لغت فارسی دارد بزبان فرانسه بیان نفرمایند و با اینکه لفظ (سیستم) لغت فارسی دارد و سزوار نیست که بزبان دیگر تعبیر فرمایند و این نمایندگان ملی را بزبان خارجه آرایش بدهند.

معزز الملک - کمیسیون نظام خیلی مایل بود که ارباب تشریف بیاورند در کمیسیون و لفظ فارسی سیستم را بفرمایند که چیست.

میرزا اسدالله خان - دولت ایران آنچه اعتبار لازم داشته است وزیر جنگ نوشته‌اند حالا فقط باید اجازه داده شود که این هیئت بروند و تفشش کنند که چه سیستمی است تا بعد از آنکه رفتند و مأموریت خود را انجام دادند و یقین کردند آنوقت دولت در ضمن بودجه آتی با آنها تأمین خواهد داد.

حاجی شیخ علی - انجمن ایالتی آذربایجان هم در خصوص تفنگ که از سرحد وارد شده بود یک چیزی اطلاع داده بودند میخواستیم بدانیم در آن خصوص چه اقدامی شده است؟

رئیس - آن مطلب ربطی به این موضوع ندارد بجهت اینکه... تفنگ رفع حاجت سی هزار را نمیکند بعلاوه این تهیه است که از برای آتی دیده میشود حالاً خوب است این راپورت برود بکمیسیون بودجه و ملاحظاتی آنها ضمیمه این شده بعد طبع و توزیع شود.

میرزا ابراهیم خان - بنده اطلاع دارم که وزارت جنگ در سابق مبلغی از بابت قیمت کارخانه هائیکه برای ساختن اسلحه خریده‌اند مقروض بوده است میخواستیم سئوال کنم کمیسیون نظام تحقیق

کرده است که آن قرض را داده اند یا خیر؟
رئیس - آن مطلب راجع باین نیست البته اگر مقرر شوند داد خواهد شد .

نواب - بنده در این موقع هیچ حاجتی نمی بینم که سه نفر از صاحب منصبان نظامی مأمور بشوند و بروند و مبالغی برای آنها مخارج داده شود ممکن است در صورت لزوم این اقدام را از راه دیگر کرد و آن این است که اطلاع میدهند بیکم از دول دوست و آنوقت آنها یک مقدار تفنگی که بکار خودشان نمی خورد و در دست قشون خودشان نیست بیک قیمت خیلی ارزانی بدهند و بشوند و من اطلاع دارم که تفنگ های خوب دارند و قیمتش و قیمتش منها بیست و پنج درصد بیشتر نیست و بعد از آنی که اطلاع دادند و آنها هم معین کردند نمونه آن را فرستادند و آوردند بطهران و دولت هم پسندید آنوقت دولت دوازده نفر مأمور فرستاد که بروند در کارخانه آن تفنگها را امتحان کنند و به بینند و الا فعلا بنده هیچ صلاح میدانم فرستادن این عده را برای اینکه در صورتیکه هیچ لزومی ندارد و از راه دیگر ممکن است چنانچه عرض کردم اقدام کرده .

معزز الملک - البته هر دولتی که میخواهد قشون خودش را منظم کند نمیتواند اسلحه قشون خود را از اسلحه متروکه که فرار دهد باین جهت سعی میکنند از سیستم های جدید مرتب کنند و چون سیستم های مختلفه هست باین جهت پیش از آنکه یک مقدار زیادی تفنگ خریداری شود باید در وزارت جنگ امتحانات بعمل آید و آن امتحانات نمی شود مگر اینکه در وزارت جنگ نمونه آورده شود که بعد از آنی که امتحانات کرده شد هر قسمی که پسند شد خرید شود و در همه جا هم همین کار را می کنند یعنی آنها را که نمیتوانند خودشان تفنگ بسازند و اینهایی که میروند نه این است که برای خرید سه هزار تفنگ بروند اینها میروند از هر سیستمی یک یا چند تفنگ میخرند و می آورند و در وزارت جنگ از حیث دورزنی و غیره از همه حیثیات امتحان کرده میشود بعد که یک سیستمی را پسندیدند هر قدر که لازم باشد میخرند و هیچ نمیشود که در این طور موارد بجز اهل این فن را مأمور این کار کرد و یا اینکه از دولت دیگر خواست چند نفر از اهل بصیرت و کسانیکه بینائی در این فن دارند فرستاده میشود که دوسه سیستم صحیح خوب بخرند بیاورند و امتحان کنند دولتی که میخواهد سی هزار قبضه تفنگ به سیستم جدید بخرد بنده هیچ تصور نمی کنم که از برای هزار تومان مخارج آن مضایقه نمایند .

وکیل التجار - این مطلب خیلی مهم است هلی بموجب نظامنامه اگر باید بروند بکمسیون که مذاکره در آن نباید کرد و رجوع شود و اگر نباید بکمسیون برود که در همین جا مطرح شود که زودتر بگذرد برای اینکه بعقیده بنده این مطلب خیلی مهم است .

میرزا اسمعیل فویری - بنده میخواستم این را بدانم این راپورت بکمسیون بودجه باید

برود یا خیر اگر رجوع بکمسیون میشود که مذاکره در آن باعث تضییع وقت است برود بکمسیون ولی باید از اعضاء آن کمسیون استعفا نمود که فردا آنرا مطرح نموده راپورت بدهند تا اینکه روز ۳ شنبه از مجلس بگذرد و اگر تقاضای آقای وکیل التجار پذیرفته میشود که مطرح شده زودتر ختم شود

رئیس - بنده عقیده ام این است که مجلس موافقت نماید که این راپورت برود بکمسیون بودجه در آنجا مطرح شده ملاحظاتی آن کمسیون هم ضمیمه آن شود و زودتر راپورت آن داده شود بیش از این وقت مجلس تلف نشود (گفتند صحیح است) رجوع شد بکمسیون بودجه راپورت شعبه سوم راجع با انتخاب ضیاء الممالک نماینده سمنان قرائت شد چون یکی از منتخبین درجه یک که نایب الصدر باشد متناسب بجنون بوده شعبه سوم سابق این انتخاب را تصدیق نکرده بود شعبه سوم جدید بموجب تحقیقاتیکه در خصوص جنون نایب الصدر کرد و بخلاف آن معلوم گردیده بود رای شعبه سابق راجد کرده صحت انتخاب ضیاء الممالک را تصدیق نموده بود .
رئیس - اگر مخالفی هست طبع و توزیع شود [گفتند رای گرفته شود]

اسدالله میرزا - این مسئله که تصدیق شود یک متنخبی بجنون بوده چون یک مطلب خیلی مشکل بود شبهه خیلی وقت های کامله کرده و چنانچه در راپورت نوشته شده اطباء را حاضر کرده با حضور دکتراهی مجلس تحقیق کرده گفتند نمی شود او را بجنون دانست و این را فقط بحکومت نسبت میدهند که او این نسبت را نایب الصدر داده است و بنده تمام این اعتراض را راجع بجا کم می دانم که در صورتی که در محل بوده است و میدانسته است که این شخص بجنون است با این ترتیب میگنارد بسمت نمایندگی انتخاب شود و حالا با این دلایلی که در راپورت نوشته اند شعبه اول ارد کرده است این مطلب را که نایب الصدر بجنون بوده است و اگر فرضا شبهه را قوی بگیریم که یک اختلال دماغی هم داشته باز راجع باین نمیشود که بمجلس خواهد آمد و ابدأ رای او در انتخاب نمایندگی که باید اینجا بنشینند مدخلیتی ندارد بجهت اینکه سه مرتبه رای گرفته شده در هر سه مرتبه هر کدام اسم خودشان را نوشتند و در مرتبه راجع بقرعه عمل شده است و ضیاء الممالک معین شده است شعبه هم تصدیق کرده است که انتخاب ضیاء الممالک صحیح بوده است و واگذار کرده است با اکثریت مجلس .

مؤتمن الملک - میخواستم بدانم نصر الاطباء در طهران معالج بوده است یا در سمنان .

اسدالله میرزا - در طهران .
مؤتمن الملک - پس در این صورت نمیتواند او تصدیق نماید که بیست روز یا دو ماه قبل از این این شخص بجنون نبوده است و اینکه میگویند انتخاب ضیاء الممالک ربطی بنایب الصدر نداشته اینطور نیست و قتیکه انتخاب درجه اول غلط شده انتخاب درجه دوم هم غلط میشود چنانچه در راپورت شعبه که سابقا داده بودند بطور وضوح این را معین کرده بود .

محمد هاشم میرزا - بنده میخواستم عرض کنم اصلا مستند دیوانگی نایب الصدر معلوم نیست که بتشخیص طبیبی بوده است فقط بجهت این بوده است که او را بجهت معالجه آورده بودند و همان طبیبی که او را معالجه کرده است هم چیزی در این باب نگفته است ما بطور میتوانیم بگوئیم که او بجنون بوده است و بطهران او را برای معالجه آورده بودند بنده شخصا او را ملاقات کرده بودم ابدأ علامت جنون در او مشاهده نکردم و بیش از این هم صحیح نیست این شخص معطل شود رای بگیرد و زودتر ختم نمایند .

آقا سید حسین کزازی - میخواستم عرض کنم که این نسبت فقط منحصر بحکومت نبود از تجار و سایرین هم شکایات در این خصوص رسیده بود که متمسک بهمین مسئله شده بودند .

آقا سید حسین اردبیلی - عقیده بنده این است که واقعا اگر بیش از این در این باب کنجکاوی کنیم صحیح نباشد بجهت اینکه تمام این اشکالات برای این است که نایب الصدر در حین انتخاب جنون داشته است یا خیر و بطوریکه آقای مؤتمن الملک فرمودند معلوم نیست بعد از آمدن بطهران حالش تغییر کرده باشد علاوه بر این شخص نایب الصدر منتخب نشده است که بگوئیم او جنون داشته است ضیاء الممالک منتخب شده است اشکالی که هست این است که در موقع انتخاب او دخالت رای بکفر که سالم العقل نبوده است بوده است یا نه آنهم که معلوم نیست پس نباید بواسطه یک اشکال مختصری اینقدر سختی کنیم عقیده بنده این است که این انتخاب صحیح است و کمسیون هم که تصدیق کرده است پس خوب است رای گرفته شده مطلب ختم شود بیش از این نباید یک نماینده را معطل کنیم .

حاجی آقا - بنده فقط می خواهم جواب آقای مؤتمن الملک را عرض کنم از روزیکه بنامش در این باب تحقیق شود گفته بودند فرستاده شد بطهران برای معالجه از این جهت بنامش مجلس از طبیب ها و سایرین که اطلاع دارند تحقیق نمایند و بعد از تحقیق معلوم شد که آن نسبت ها از روی غرض بوده است و طبیبی هم که معالج او بوده است این نسبت را تکذب کرده است .

رئیس - معلوم میشود که در این باب مخالفی نیست خوب حالا رای گرفته می شود در باب نمایندگی آقای ضیاء الممالک هر کس موافق راپورت شعبه سیم صحت انتخاب ضیاء الممالک نمایندگی سمنان و دامغان را تصدیق مینماید قیام نماید (اغلب قیام کردند)

رئیس - نمایندگی ضیاء الممالک با اکثریت تصویب شد .
راپورت کمسیون داخله قرائت شد که بواسطه عدم کفایت اعضاء سه جلسه است که کمسیون منعقد نشده و کارهای کمسیون با تکلیف مانده است استعفا می شود آقایان که نمی توانند حاضر شوند یا استعفا بدهند تا اینکه بجای ایشان منتخبین جدید معین شود و یا اینکه بعد از زوده راپورت کمسیون عراض قرائت گردید که ما تصور می کردیم که این کمسیون از سایر کمسیونها اهمیتش بیشتر است بدبختانه می بینیم که از بدو انتخاب دوره دوم یک جلسه کاملا

گندم داریم که این خوراک سه روز و کسری است و پس از این هم گاریها که عرض کردم متعاقباً میرسند که انشاءالله خیال آقایان نمایندگان و عموم از این باب راحت باشد.

(رابطه کمیسیون بودجه قرائت شد که لایحه وزارت مالیه بکمیسیون رسیده بود مشعر بر اینکه موافق تلگراف ایالت آذربایجان چند نفر از تجار محترم تبریز بکدستگاه ماشین بخاری و بکدستگاه ماشین آهن سازی و تکمه سازی از خارجه فرستاده وارد میکنند و چون بحال عامه نافع است حکم داده شود که از تأدیة حقوق گمرکی معاف باشند تلگرافی هم بهمین مضمون از تجار مزبور بکمیسیون رسیده کمیسیون از اداره گمرکات ترتیب گمرک این فقره را استعمار نمود جواب دادند که معادل ششصد و بیست و هشت تومان گمرک این چند دستگاه میشود وزارت مالیه اینطور اظهار عقیده کرده بود که مادامیکه وارد کردن اینک نه اشیاء از روی اجازه مخصوصی نبوده دولت معافیت آنها را تصویب نکرده است باید حقوق گمرکی را بدینند کمیسیون بودجه اساساً این عقیده وزارت مالیه را تصویب مینماید ولی در این موقع بخصوص که نافع بحال عامه بوده و موجب پیشرفت کار اهل حرفت و صنعت است مقتضی میدانند که این سه دستگاه ماشین از حقوق گمرکی معاف باشند.

رئیس - مخالفیکه در این باب نیست؟ (گفتند رأی بگیرد.)

رئیس - یکمرتبه دیگر خواننده شود (ثانیاً قرائت شد.)

وکیل التجار - بنده خیلی همراه با این مسئله ولی فقط این را یاد آوری میکنم که آقایان و کلاء تماماً میدانند که این رأی عمومی خواهد بود برای اینکه ما نمیتوانیم نسبت بیک تاجری استثنائی قرار بدهیم ما باید ملاحظه کنیم که اگر هر یک از تجار ما خواستند کارخانهجات وارد کنند باید تصویب کنیم که از حقوق گمرکی معاف باشند والا اگر درباره یکی اجازه معافیت بدهیم در باره دیگری تصویب نمائیم بمعقیده بنده صحیح نخواهد بود و گمان میکنم که از این قبیل اقدامات هر وقت بشود باید که مال مساعدت را بنمائیم و این مبلغی که گفته اند قابل نیست خوب است رأی گرفته شود.

حاجی آقا - بنده موافقم و میگویم خدا کند که این قسم چیزها در مملکت ما بیآوردند و رفته رفته موجب ازدیاد ثروت و مملکت و ترقی صنعت و تجارت ما بشود ولی اینکه در یک موردی مجلس تصویب نماید که از حقوق گمرکی معاف باشد مجلس را التزام میکند که در تمام موارد هم معاف نماید.

حسنعلی خان - بنده با فرمایش آقای وکیل - التجار مخالف هستم عرض میکنم این مسئله نمیرساند که اگر این رأی را دادیم و این شش صد خورده حقوق گمرکی را معاف کرده ایم که آنها ماشین خودشان را وارد کنند عمومیت خواهد داشت بجهت اینکه این لایحه ایست که از وزارت مالیه آمده است در خصوص یک مورد معین و اما اگر کلیه یک قانونی در این خصوص از مجاس بگذرانیم خیلی اسباب سعادت مملکت و ترقی ثروت و تجارت ما خواهد بود و اگر یک همچو چیزی تصویب شود خیلی بموقع است.

رئیس - معلوم میشود مخالفی نیست رأی گرفته میشود بجهت راپورت کمیسیون بودجه هر کس موافق است با این راپورت و تصویب میکند معافیت گمرکی را و رفته سفید خواهد دادند اخت (ورقه توزیع و رأی گرفته شد)

معاذ الملک - عدء حضار ۶۲ ورقه سفید علامت قبوله ۵ ورقه آبی (۲) امتناع ۵ رد کنندگان آدینه محمد خان - آقا شیخ علی - کسانیکه تصویب کردند:

- اسدالله میرزا - حاجی سید نصرالله - نجات نوری - حکیم الملک - شیانی - اسان الحکماء - آقا سید جلیل - ادیب التجار - ممتد التجار - فهم - الملک - معز الملک - میرزا مرتضی قلی خان - عز الملک - آقا شیخ رضا - محمد هاشم میرزا - دکتر امیر خان - حاجی آقا - میرزا رضا خان - وحید الملک - ابوالقاسم میرزا - وکیل التجار - تقی زاده - دکتر اسمعیل خان - حاجی شیخعلی صدرالعلماء - کاشف - حاجی محمد کریم خان - آقا سید محمد رضا - میرزا داود خان - تربیت - میرزا اسدالله خان - فاتح الملک - آقا میرزا احمد ارباب کیخسرو - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حسنعلی خان - کزازی - حاجی میرزا آقا - منتصر - السلطان - آقا سید محمد باقر ادیب - ذکاء الملک - صدیق حضرت - دکتر علی خان - بهجت - اردبیلی - سلیمان میرزا - میرزا ابراهیم خان - مدرس - متین السلطنه - حاج عز الملک - آقا شیخ محمد موتمن الملک - حاجی آقا - معاضد الملک - ناصر الاسلام مستشار الدوله .

رئیس - یازده دقیقه تنفس میشود بعد جلسه خصوصی خواهد شد [ثانیاً جلسه علنی تشکیل شده.]

رئیس - بعد از تنفس جلسه خصوصی خبر کرده بودیم ولی چون هیئت وزراء تشریف آوردند و برای تغییری که در کابینه واقع شده است آقای رئیس الوزراء خواسته بودند که کابینه را رسماً معرفی کرده باشند باین مناسبت چند دقیقه مجلس علنی است و بعد خصوصی خواهد بود.

رئیس الوزراء - بواسطه بعضی مذاکراتی که در بین مردم پیدا شده بود باین جهت تغییری در کابینه پیدا شد و خودشان اینطور قبول کردند یعنی وزارت عدلیه را آقای مشیر الدوله جفا استعفا کردند و جناب سردار منصور قبول کردند ولی چون وجود آقای مشیر الدوله در کابینه وزرا لازم بود هیئت وزرا از ایشان خواهش کردند که وزارت تجارت را داشته باشند و ایشان هم قبول کردند و جناب ممتد خاقان وزارت پست و تلگراف را قبول کردند.

رئیس - از این ساعت مجلس خصوصی است (مجلس نیم ساعت قبل از غروب خصوصی شد)

جلسه ۹۶
صورت مشروح روز ۳ شنبه ۱۴
شهر جمادی الاولی ۱۳۲۸
مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب خصوصی و مقارن غروب بریاست آقای مستشار الدوله

علناً تشکیل شد.

صورت روز شنبه ۱۱ را آقای معاضد الملک قرائت کردند.

رئیس - راجع بصورت مجلس ملاحظه هست؟

ارباب کیخسرو - در اینجا نوشته شده روسای کمیسیونها فردا قبل از ظهر جمع شده ترتیبی برای اوقات کمیسیونها بدهند میخواستم سؤال کنم که حاضر شدند یا خیر.

رئیس - بلی برای کمیسیون صریح قرار شد بکفر کسر آنرا از شعبه اول انتخاب نمایند و برای کمیسیون عدلیه و داخله هم بعضی قرارها داده شده بعد از اینکه بعمل آمد اطلاع داده خواهد شد - پیشنهادی است که آقای متین السلطنه کرده اند خواننده میشود (آقای معز الملک پیشنهاد ذیل را قرائت کردند) اولین شرط مشروطیت تفکیک قوای مقننه و قضائیه و مجریه است از یکدیگر اگر چه در اصل ۲۸ قانون اساسی مصرح است که قوای ثلاثه مزبوره از یکدیگر ممتاز و منفصل خواهد بود ولی اصل ۳۲ موهم است که بدون داشتن وظیفه ممکن است یکی از و کلاء در ادارات دولتی بتواند مصدر خدمتی شود در صورتی که مسلماً قصد مقنن این نبوده و لازمه تفکیک قوا سلب دخالت اعضاء یکی از این قوا در امور قوه دیگر است لهذا این بنده ماده ذیل را پیشنهاد میکنم که در آن رأی گرفته شود.

(هریک از و کلا نمی توانند غیر موظفاناً مورثی در ادارات دولتی داشته باشند مگر آن که مجلس شورای ملی تصویب نموده باشد) (مضاء متین السلطنه و هجده نفر دیگر از نمایندگان)

متین السلطنه - در خصوص مطالبی که در جلسه قبل عرض کردم لازم است که این پیشنهاد از مجلس بگذرد و علاوه بموجب ماده ۳۵ نظامنامه داخلی لازم میدانم و تقاضا میکنم بدون این که به کمیسیون مبتکرات برود در مجلس مطرح شود.

آقا میرزا اسمعیل فوبری - چون می خواهید در قابل توجه بودن آن رأی بگیری لازم میدانم عریض خود را در این باب اظهار بدارم بنده یک نفر نمیتوانم در قابل توجه بودن این رأی بدهم بجهت این که این در مقابل یک اصل قانون اساسی میشود که بمنویسند موظفاً نمیتوانند داخل خدمت شوند شما می خواهید اینجا بگوئید غیر موظفاً هم نمیتوانند داخل خدمت شوند مجلس چطور می تواند بیک ماده قانون اساسی چیزی بیفزاید.

وکیل الرعایا - بنده داخل بمذاکرات این پیشنهاد نشده یک حقی که دارم نمیخواهم استفادۀ آن حق را بکنم آن اینست که در ضمن یک پیشنهاد آقای متین السلطنه نسبت به بی قانونی به بنده داده شده است که در آنجا بخصوص اسم بنده برده شده از روزیکه بنده نمایندگی این ملت را قبول کردم تصور میکنم که هر چه منافعی که راجع ملت است بایک امری از مجلس و تصویب دولت و مراعات اصل لایتغیر قانون اساسی که جلو تمام اشتهاات را گرفته است که غیر موظفاً بتوانند بکنند و نظر بآنکه کسی برخلاف مصلحت کار نمیکند مگر اینکه نظرش بیول باشد که بگوید اگر نکردم به آن پول نمی رسم که